

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό» (αναδιτύπωση)

COM(2008) 809 τελικό — 2008/0240 (COD)

(2009/C 306/08)

Στις 16 Φεβρουαρίου 2009, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τη

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό (αναδιτύπωση)»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 18 Μαΐου 2009, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. RETUREAU.

Κατά την 454η σύνοδο ολομελείας της, της 10ης και 11ης Ιουνίου 2009 (συνεδρίαση της 10ης Ιουνίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 109 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα της ΕΟΚΕ

1.1 Το άρθρο 95 της ΣΕΚ αποτελεί ορθώς τη νομική βάση της αναδιτυπωμένης οδηγίας που ενοποιεί τους όρους παραγωγής και διανομής των ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών εξοπλισμών στην εσωτερική αγορά. Η νομική μορφή της οδηγίας δικαιολογείται διπλά, αφενός, λόγω της αναδιτύπωσης της οδηγίας και, αφετέρου, διότι ο έλεγχος και η εφαρμογή της, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, αποτελούν ευθύνη των κρατών μελών.

1.2 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο έλεγχος της εφαρμογής της αναδιτυπωμένης οδηγίας πρέπει να αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή εναρμόνιση της εφαρμογής της στην εσωτερική αγορά, προκειμένου να αποφευχθούν οι ενδεχόμενες διοικητικές περιπλοκές σε διασυνοριακό επίπεδο και οι επακόλουθες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

1.3 Σε ό,τι αφορά τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις στον κατάλογο των τοξικών ή των επικίνδυνων ουσιών η χρήση των οποίων απαγορεύεται ή είναι αυστηρά περιορισμένη, η ΕΟΚΕ θα ικανοποιηθεί από τη χρήση της μεθόδου της επιτροπολογίας μόνον εάν ζητηθεί η γνώμη των ενδιαφερόμενων μερών και εκπονηθεί μελέτη αντικτύπου για κάθε ουσία που προστίθεται ή αποσύρεται από τον κατάλογο.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Προτείνοντας την αντικατάσταση της οδηγίας ΑΗΗΕ (απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού) από μια αναδιτυπωμένη οδηγία, η οποία αποσκοπεί να αυξήσει τα ποσοστά ανάκτησης και επεξεργασίας των αποβλήτων, να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής στα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και στα όργανα ελέγχου και να προωθήσει την επαναχρησιμοποίηση των υλικών που έχουν ανακτηθεί, η Επιτροπή στοχεύει ταυτόχρονα στην καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος και στη διοικητική απλοποίηση στην πρόταση οδηγίας που αποσκοπεί στον περιορισμό της χρήσης επικίνδυνων ή τοξικών ουσιών στους ηλεκτρικούς και ηλεκτρονικούς εξοπλισμούς «ΠΧΕΟ» που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ είναι συμπληρωματική και αλληλένδετη με την αναδιτύπωση της οδηγίας ΑΗΗΕ και πρέπει να αναδιτυπωθεί και αυτή δεόντως.

2.2 Όσον αφορά τις τοξικές ή επικίνδυνες ουσίες, οι υπηρεσίες της Επιτροπής εκτιμούν ότι Οι υπηρεσίες της Επιτροπής εκτιμούν ότι γενικώς θα προκύψουν καθαρά οφέλη, μολονότι θα είναι περιορισμένα. Επιπλέον, οι συνιστώμενες επιλογές θα έχουν σημαντικό σωρευτικό αντίκτυπο λόγω της διασαφήνισης της οδηγίας και της εναρμόνισης της εφαρμογής και επιβολής της, με αποτέλεσμα θετική συμβολή στη βελτίωση της νομοθεσίας.

2.3 Πρόκειται ειδικότερα για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των δύο οδηγιών με την προσθήκη των ιατροτεχνολογικών προϊόντων και των οργάνων παρακολούθησης και ελέγχου στους άλλους εξοπλισμούς που ήδη προβλέπονται σε προηγούμενες οδηγίες· επισημαίνεται επίσης η αναγκαιότητα επαναχρησιμοποίησης τμήματος των εξοπλισμών αντί της επεξεργασίας τους ως αποβλήτων· η διάκριση μεταξύ ανακυκλωμένων εξοπλισμών και αποβλήτων αποτελεί αντικείμενο κατάλληλων ελέγχων και δηλώσεων συμμόρφωσης.

2.4 Η αναδιτυπωμένη οδηγία ΠΧΕΟ διατηρεί τη νομική της βάση (άρθρο 95, εσωτερική αγορά), όπως και η αναδιτυπωμένη οδηγία ΑΗΗΕ (άρθρο 175, περιβάλλον), σύμφωνα με τους αντίστοιχους στόχους τους που στην ουσία παραμένουν οι ίδιοι.

2.5 Τα παραρτήματα της αναδιτυπωμένης οδηγίας ΠΧΕΟ διευκρινίζουν τη φύση των εξοπλισμών αυτών (παραρτήματα I και II) και αποτελούν τη νέα αναφορά για την αναδιτυπωμένη οδηγία ΑΗΗΕ. Οι τοξικές ή επικίνδυνες ουσίες στον περιορισμό των οποίων στοχεύει η οδηγία ΠΧΕΟ, παραμένουν οι ίδιες ως προς τη φύση τους και τις ελάχιστες αποδεκτές ποσότητες· η επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη, όπως και οι ενδεχόμενες παρεκκλίσεις, θα ληφθούν υπόψη από την διαδικασία επιτροπολογίας κατόπιν ελέγχου.

2.6 Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα περιβαλλοντικά οφέλη θα είναι πιθανόν τεράστια: πολλοί τόνοι βαρέων μετάλλων που περιλαμβάνονται στην οδηγία ΠΧΕΟ (> 1 400 τόνοι μολύβδου, περίπου 2,2 τόνοι καδμίου) χρησιμοποιούνται σε ιατροτεχνολογικά προϊόντα και σε όργανα παρακολούθησης και ελέγχου, πράγμα που αντιστοιχεί σε βάρος στο 0,2 έως 0,3 % των αποβλήτων ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών εξοπλισμών· οι ουσίες αυτές, σε περίπτωση κακής

διαχείρισης των αποβλήτων, ενδέχεται να απορριφθούν στο περιβάλλον (μόνον το 49,7 % των αποβλήτων ιατροτεχνολογικών προϊόντων και το 65,2 % των αποβλήτων οργάνων παρακολούθησης και ελέγχου τυγχάνουν ξεχωριστής συλλογής): ο περιορισμός της χρήσης των ουσιών αυτών στο πλαίσιο της οδηγίας ΠΧΕΟ θα συμβάλει, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στην εξάλειψη της παρουσίας τους στα προϊόντα και στα απόβλητα των εξοπλισμών αυτών· μια πιο εμπεριστατωμένη ανάλυση δείχνει ότι, ακόμη και στην περίπτωση υψηλότερων ποσοστών ανακύκλωσης, η συμπερίληψη των εξοπλισμών αυτών στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας ΠΧΕΟ είναι προς όφελος του περιβάλλοντος.

2.7 Εναρμονισμένοι ορισμοί στις σχετικές οδηγίες θα συμβάλουν στην καλύτερη εφαρμογή και στην άρση των διοικητικών εμποδίων (βλέπε σημείο 3.3 παρακάτω) και την κατάργηση, πολύ διαφορετικών, διαδικασιών εφαρμογής.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η μέθοδος αναδιτύπωσης μέσω, όπως οι οδηγίες ΑΗΗΕ και ΠΧΕΟ, ενδέχεται, όπως στην προκείμενη περίπτωση, να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην προηγούμενη νομοθεσία.

3.2 Όλες οι αβεβαιότητες σχετικά με το πεδίο εφαρμογής, τους ορισμούς και τις αποκλίνουσες πρακτικές των κρατών μελών σε ό,τι αφορά τη συμμόρφωση των προϊόντων και την ενδεχόμενη συμπληρωματικότητα των παλαιών οδηγιών με το νέο κανονιστικό πλαίσιο REACH, θα πρέπει να αρθούν. Απαιτείται πραγματική εναρμόνιση ώστε να περιοριστούν το κόστος εφαρμογής των προβλεπόμενων μέτρων και οι διοικητικές επιβαρύνσεις.

3.3 Η συμπληρωματικότητα και η συνοχή των δύο οδηγιών με τις άλλες κοινοτικές νομοθεσίες που αφορούν τον σχεδιασμό των εξοπλισμών (κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων⁽¹⁾), REACH⁽²⁾), προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια⁽³⁾) θα πρέπει να αυξηθούν.

3.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση ότι τελικά ο κατάλογος των ουσιών που απαγορεύονται ή περιορίζεται η χρήση τους στους ηλεκτρικούς και ηλεκτρονικούς εξοπλισμούς δεν έχει τροποποιηθεί, με αποτέλεσμα να διατηρείται το ίδιο επίπεδο προστασίας των εργαζομένων και των καταναλωτών.

3.5 Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι απαιτείται επαγρύπνηση έναντι του μεγάλου αριθμού παράνομων μεταφορών επικίνδυνων αποβλήτων σε χώρες που δεν είναι τεχνικά εξοπλισμένες για τη σωστή τους επεξεργασία, πράγμα που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον και την υγεία στις χώρες αυτές· η επεξεργασία των ηλεκτρονικών αποβλήτων δημιουργεί ήδη σοβαρά προβλήματα δημόσιας υγείας σε ορισμένες από αυτές τις χώρες. Η

κατάσταση αυτή ενδεχομένως να επιδεινωθεί αν η προκαταρκτική επεξεργασία των αποβλήτων, όπως προβλέπεται από την οδηγία ΑΕΕΗ, δεν πραγματοποιηθεί σωστά, αλλά και από την προσθήκη νέων κινδύνων λόγω της επέκτασης του πεδίου εφαρμογής στις κατηγορίες 8 και 9.

3.6 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι ο κατάλογος των ουσιών που απαγορεύονται ή περιορίζεται η χρήση τους, δεν επηρεάζεται από την προτεινόμενη αναδιτύπωση· πριν δοθεί άδεια εμπορίας θα πρέπει να ελέγχεται ότι ενδεχόμενα προϊόντα υποκατάστασης των πλέον τοξικών ή πλέον επικίνδυνων ουσιών δεν παρουσιάζουν αφ' εαυτών κινδύνους. Οι πιθανές εξαιρέσεις θα πρέπει να αφορούν μόνον ουσίες απολύτως αναντικατάστατες, βάσει των σημερινών γνώσεων και των τεχνολογικών εξελίξεων, και σύμφωνα με το σύνολο των διατάξεων προστασίας και προφύλαξης που επιβάλλονται.

3.7 Το πεδίο εφαρμογής που ορίζεται στα παραρτήματα I και II της αναδιτυπωμένης ΠΧΟΕ μπορεί να τροποποιηθεί από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπολογίας κατόπιν ελέγχων· η ΕΟΚΕ εκτιμά ωστόσο ότι όλες οι μεταγενέστερες ουσιαστικές τροποποιήσεις θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο νέων αναλύσεων αντικτύπου και νέων προκαταρκτικών διαβουλεύσεων. Εκφράζει την ικανοποίησή της για τη χρησιμοποίηση της μεθοδολογίας REACH όσον αφορά την ενδεχόμενη εισαγωγή νέων απαγορεύσεων ουσιών.

3.8 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η εναρμόνιση των εγκάρσιων ορισμών σε όλες τις σχετικές οδηγίες (βλέπε ανωτέρω σημείο 3.3) αποτελεί μέτρο που ευνοεί τη σαφήνεια και τη μείωση του διοικητικού κόστους.

3.9 Αναγνωρίζει επίσης ότι ο καθορισμός της μέγιστης λογικής διάρκειας για τις εξαιρέσεις ορισμένων ουσιών σε τέσσερα έτη συμβάλλει στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων και παράλληλα παρέχει επαρκή ασφάλεια δικαίου στους κατασκευαστές.

3.10 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι το τροποποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο επηρεάζει την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και την αύξηση της απασχόλησης και εκφράζει την ικανοποίησή της για τη βελτίωση της συνοχής μεταξύ των δύο οδηγιών καθώς και για την προαγωγή της νομοθετικής και της διοικητικής απλοποίησης.

3.11 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας ΠΧΕΟ σε δύο επιπλέον κατηγορίες εξοπλισμών (κατηγορίες 8 και 9: ιατροτεχνολογικά προϊόντα και όργανα παρακολούθησης και ελέγχου), και την υιοθέτηση της αρχής της επαναχρησιμοποίησης μέρους των εξοπλισμών που έχουν συλλεχθεί· θεωρεί δε ορθό τον έλεγχο που επιτρέπει τη διάκριση των αποβλήτων βάσει των δηλώσεων συμμόρφωσης και ελέγχων.

(¹) ΕΕ L 218 της 13.2.2008, σελ 22

(²) ΕΕ L 396 της 30.12.2006

(³) ΕΕ L 191 της 22.7.2005, σελ. 29

3.12 Επικροτεί επίσης την εναρμόνιση των ορισμών των σχετικών οικονομικών φορέων με τους ορισμούς της δέσμης «εμπορία των προϊόντων», καθώς και τους νέους ορισμούς που προστέθηκαν (ορισμός των ιατροτεχνολογικών προϊόντων, για παράδειγμα).

3.13 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι με τον τρόπο αυτό η πραγματική εναρμόνιση της εφαρμογής σε επίπεδο κρατών μελών θα είναι αποτελεσματικότερη από ό,τι στο πλαίσιο των προηγούμενων οδηγιών πριν την αναδιατύπωση. Και καλό θα ήταν να γίνει αξιολόγηση μετά από ορισμένα χρόνια εφαρμογής, προκειμένου να επαληθευτεί κατά πόσον οι επιδιωκόμενοι στόχοι επιτεύχθηκαν πραγματικά.

Βρυξέλλες, 10 Ιουνίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI
